

PRAKSISOVERSIGT · MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Praksisoversigt over skovloven og fredskovspligt

Dispensation, ophævelse og erstatningsskov i Miljø- og Fødevareklagenævnets og domstolenes praksis

Version 1 · Opdateret 29. maj 2026 · 5 afgørelser · 2018–2023

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Fredskovspligten er skovrettens centrale beskyttelsesinstrument: et tinglyst, tidsubegrænset bånd, der binder arealet til skovformål, uanset ejerskifte. Denne praksisoversigt samler retsgrundlaget og praksis for, hvornår fredskovspligten kan fraviges – ved dispensation efter skovlovens § 38, jf. § 11, eller ved egentlig ophævelse efter § 6 – og for de vilkår om erstatningsskov, der normalt følger med. Afgørelserne træffes i første instans af Miljøstyrelsen og kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, hvis praksis hviler på en stærkt restriktiv linje, der er videreført fra Naturklagenævnet og Natur- og Miljøklagenævnet og efterprøvet af domstolene, senest af Højesteret i Brahetrolleborg-sagen (2023). Oversigten dækker dispensation til byggeri, sø, juletræer, skovveje og vindmøller/solceller, ophævelse mod erstatningsskov, samspillet med Natura 2000 samt lovgiggørelse af ulovligt ryddede arealer.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Fredskovspligten er tinglyst og tidsubegrænset og binder enhver ejer og rettighedshaver, uanset hvornår rettigheden er stiftet; den kan kun bortfalde ved Miljøstyrelsens afgørelse om ophævelse efter skovlovens § 6.
- 02** Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser som udgangspunkt både dispensation (§ 38, jf. § 11) og ophævelse (§ 6), medmindre det ansøgte ikke kan placeres uden for fredskov, og vægtigere samfundsmæssige hensyn taler for, at fredskoven viger.
- 03** Nævnet afviser efter fast praksis ophævelse af fredskovspligt på enklaver inde i skoven, mens overflødiggjorte bygningsparceller med helårshuse i skovbrynet ud til offentlig vej i vidt omfang kan frigøres.
- 04** Miljø- og Fødevareklagenævnet henfører midlertidige og mindre indgreb under en tidsbegrænset dispensation efter § 11 med vilkår om retablering, mens en varig ændret anvendelse forudsætter egentlig ophævelse efter § 6.
- 05** Nævnet og Miljøstyrelsen kræver normalt erstatningsskov som vilkår; erstatningsskoven udgør 110 % for åbne arealer, 150 % for almindelig skov og 200 % for bynær skov, skov med høj rekreativ/biologisk værdi og strækingsanlæg, og kræves ikke for arealer på 0,5 ha eller derunder.

- 06** Ved vindmøller og andre VE-anlæg i fredskov lægger nævnet vægt på, om projektet er i overensstemmelse med energipolitiske målsætninger, om der findes alternative placeringer uden for fredskov, og hvor stor skovens rekreative værdi er (NMK-61-00011).
- 07** Klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet har opsættende virkning for afgørelser om ophævelse og dispensation, og en sådan afgørelse må ikke udnyttes, før klagefristen på 4 uger er udløbet.
- 08** Højesteret kræver, at ejerens mulighed for at omprioritere drift til andre arealer (tabsbegrænsning) indgår ved erstatning for Natura 2000-restriktioner, og at erstatningen som udgangspunkt opgøres som nedgang i handelsværdien (Brahetrolleborg, 2023).

Fredskovspligtens kerne: bevaring, bæredygtig drift og forbuddet mod anden anvendelse

§ 1

Skovloven har et dobbelt formål: at bevare og værne landets skove og at forøge skovarealet, og samtidig at fremme **bæredygtig drift**, der inddrager både økonomiske, økologiske og sociale værdier, jf. [skovloven § 1](#). Begrebet bæredygtig (»god og flersidig«) skovdrift blev introduceret i 1989-loven og udfoldet i [Betænkning nr. 1267/1994 om strategi for bæredygtig skovdrift](#), der fremhæver, at bæredygtighed skal vurderes ud fra helheden og udviklingen over tid – ikke ud fra øjebliksbilledet i den enkelte bevoksning.

Hvilke arealer der er fredskovspligtige, fremgår af [§ 3](#): arealer, som ministeren har besluttet skal være fredskovspligtige, majoratsskove samt al skov ejet eller erhvervet af stat, kommuner og folkekirke. Hertil kan ministeren efter ansøgning pålægge fredskovspligt på arealer, der er egnet til bæredygtig skovdrift, jf. [§ 4](#). Fredskovspligten registreres i matrikel og tingbog, jf. [§ 41](#), og er **bindende for ejere og indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettighederne er stiftet**, jf. [§ 5](#).

På det fredskovspligtige areal gælder en række pligter og forbud:

- Arealet skal holdes bevokset med træer, der danner sluttet højskov, hugst må først ske ved hugstmodenhed, og arealet skal være genkultiveret senest 10 år efter afvikling af en bevoksning, jf. [§ 8](#).
- Der må **ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald**, jf. [§ 11, stk. 1](#) – kun byggeri/anlæg nødvendigt for skovdriften samt spejderhytter, skovbørnehaver og lignende er undtaget, jf. [§ 11, stk. 2](#).
- Sammenhængende fredskovspligtige arealer må ikke udstykkes eller formindskes ved arealoverførsel, jf. [§ 12](#).

At fredskovspligten vejer tungt i den brede interesseafvejning, illustreres af ekspropriationssagerne om Hovedstadens Letbane, hvor både landsret og Højesteret anså det for sagligt at prioritere bevarelse af et kommunalt fredskovsareal frem for inddragelse af privat, ubebygget markjord, fordi inddragelse af fredskoven ville kræve rydning og dispensation og dermed udgøre et væsentligt større miljøindgreb (- [BS-18076/2021-HJR i Højesterets dom](#) og [BS-35322/2019-OLR i Østre Landsrets dom](#)). Afgrænsning: [§ 3](#)-beskyttet natur og skovbyggelinjen behandles under [naturbeskyttelse](#), og landzonetilladelse til byggeri i det åbne land under [landzonetilladelse](#).

LOV

[Skovloven § 1](#)[Skovloven § 3](#)[Skovloven § 4](#)[Skovloven § 5](#)[Skovloven § 8](#)[Skovloven § 11, stk. 1](#)[Skovloven § 12](#)[Skovloven § 41](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om gyldigheden af ekspropriation til Hovedstadens Letbane	26.09.2022
	Landsretten · Østre Landsret fastslår lovligheden af midlertidig ekspropriation til Ring 3 Letbane trods efterfølgende ændret arealbehov	12.04.2021

§ 2 Dispensation efter § 38 eller ophævelse efter § 6 – to spor, samme restriktive grundholdning

Når et fredskovsareal ønskes anvendt til andet end skov, sondres der mellem to retlige spor. **Dispensation** efter § 38, jf. § 11, stk. 1, bevarer fredskovspligten, men tillader f.eks. et byggeri, et anlæg eller en terrænændring; den kan tidsbegrænses og gøres betinget af retablering. **Ophævelse** efter § 6 fjerner fredskovspligten helt, fordi arealet varigt skal anvendes til andet formål. Begge afgørelser kan kun træffes, »når særlige grunde taler for det«.

Forarbejderne til § 6 (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, s. 5315) fastslår, at der har udviklet sig en **restriktiv praksis, »som er fulgt op af Naturklagenævnet«**, og som anlægger de samme synspunkter for ophævelse som for tilladelse til byggeri og anlæg. Praksis sammenfattes i tre punkter, der videreføres uændret:

- Som udgangspunkt gives der ikke tilladelse til ophævelse af fredskovspligt på enklaver i skov.
- Der gives desuden kun tilladelse til ophævelse af fredskovspligten, hvis den ønskede ændrede anvendelse ikke kan ske uden for fredskov, og hvis andre samfundsmæssige hensyn er vigtigere end hensynet til, at arealet bevares med fredskovspligt.
- Der gives dog i vidt omfang tilladelse til ophævelse af fredskovspligten på bygningsparceller med helårshuse, der er blevet overflødige for driften. Tilladelse gives, hvis parcellen ikke ligger som en enklave i skoven, dvs. hvis den ligger i udkanten af skoven ud til offentlig vej, og hvis der ikke er tale om den sidste driftsbolig i en skov [...]

Valget mellem de to spor afhænger af indgrebets karakter:

Hvis der er tale om mindre eller midlertidige foranstaltninger eller foranstaltninger, der vedrører en enklave i skoven, bør der som udgangspunkt gives dispensation efter § 11. [...] Omvendt bør fredskovspligten ophæves efter § 6, hvis der er tale om foranstaltninger, som indebærer, at arealet ikke mere skal anvendes efter lovens formål.

Ved »samfundsmæssige hensyn« tænkes ifølge bemærkningerne til § 11 bl.a. på etablering af vejanlæg og ledningsanlæg til forsyning med el, gas og vand (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, s. 5322). Det er altså **aktiviteten**, der ønskes gennemført, som er afgørende for, om fredskoven skal vige – og lokaliseringskravet (»kan ikke ske uden for fredskov«) er den centrale spærre, som Miljø- og Fødevareklagenævnet efterprøver i klagesager om byggeri, søetablering, skovveje og anlæg.

LOV	Skovloven § 6	Skovloven § 11, stk. 1	Skovloven § 38	Skovloven § 39
PRAKSIS	Landsretten · Erstatningsudmåling efter skovlovens § 24 for indgreb i Natura 2000-område			

26.10.2018

§ 3 Hvad Miljø- og Fødevareklagenævnet lægger vægt på i dispensations- og ophævelsessager

På tværs af dispensations- og ophævelsessager træder et fast vurderingsmønster frem, som nævnet har videreført fra Naturklagenævnet og Natur- og Miljøklagenævnet. Nævnet lægger gennemgående afgørende vægt på:

- Lokaliseringskravet.** Det har afgørende betydning, om det ansøgte projekt reelt kan placeres uden for fredskov. Kan ansøgeren ikke godtgøre, at en placering uden for fredskoven er udelukket, afvises dispensation/ophævelse som udgangspunkt.
- Afvejningen af samfundshensyn mod bevaringshensynet.** Selv hvor lokaliseringskravet er opfyldt, kræves det, at de samfundsmæssige hensyn bag projektet er vigtigere end hensynet til at bevare fredskoven, jf. § 1.
- Enklavebetragtningen.** Nævnet afviser efter fast praksis at frigøre arealer, der ligger som enklaver inde i skoven, mens overflødiggjorte boligparceller i skovbrynet ud til offentlig vej i vidt omfang kan frigøres.
- Indgrebets varighed og karakter.** Midlertidige og mindre indgreb håndteres som tidsbegrænset dispensation efter § 11 med retableringsvilkår, så fredskovspligten bevares.

Nævnets afvejning ved tekniske anlæg er konkret illustreret i vindmøllesagen fra Mors (**NMK-61-00011**), hvor Natur- og Miljøklagenævnet ændrede et statsligt afslag til en godkendelse af fire vindmøller i fredskov.

I [Vejlledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller](#) gengives nævnets begrundelse:

Et flertal i nævnet udtalte, at der ved afvejning af, om der undtagelsesvist skulle gives tilladelse til opstilling af vindmøller i fredskov[,] burde lægges vægt på, at det vindmølleprojekt, som kommunen har planlagt for, var i fuld overensstemmelse med Folketingets og regeringens energipolitiske målsætninger [...] Kommunen havde godtgjort, at der på Mors [...] ikke fandtes alternative placeringsmuligheder for det ønskede projekt. Endvidere lagde flertallet af nævnets medlemmer vægt på, at skovens rekreative værdi var meget begrænset.

Samme tre parametre – energipolitisk/samfundsmæssig vægt, fravær af alternative placeringer og skovens (begrænsede) rekreative værdi – er de bevistemaer, ansøgere om solceller, skovveje og lignende tekniske anlæg skal dokumentere. Det er ansøgeren, der har bevisbyrden for, at projektet ikke kan placeres uden for fredskov. At nævnets afgørelser indgår i en kæde, hvor erstatnings- og restriktionsspørgsmål senere prøves af Taksationskommissionen og domstolene, ses bl.a. i **BS-1819/2017-OLR** ([Østre Landsret](#)), hvor Natur- og Miljøklagenævnet flere gange forhøjede den erstatning, Naturstyrelsen havde fastsat, og i **BS-211/2018-HJR** ([Højesteret](#)).

LOV	Skovloven § 6	Skovloven § 9	Skovloven § 11, stk. 1	Skovloven § 38
PRAKSIS	Højesteret · Erstatning for Natura 2000-restriktioner og princippet om tabsbegrænsning ved omprioritering af skovdrift			09.05.2023
	Landsretten · Erstatningsudmåling efter skovlovens § 24 for indgreb i Natura 2000-område			26.10.2018

§ 4 Erstatningsskov som vilkår – 110-200 % efter arealets værdi

Når fredskovspligten ophæves efter [§ 6, stk. 1](#) eller der dispenseres til byggeri/anlæg efter [§ 38, jf. § 11, stk. 1](#), kan Miljøstyrelsen fastsætte vilkår, herunder **at et andet areal bliver fredskovspligtigt (erstatningsskov)**, jf. [§ 39, stk. 1, nr. 5](#). De nærmere regler findes i [bekendtgørelse nr. 6 af 21. januar 2019 om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer m.v.](#)

Erstatningsskovens størrelse afspejler det areal, der mistes – »1:1 eller 2:1« – men er præciseret i procenter efter skovens karakter, jf. bekendtgørelsens § 4:

Arealets karakter	Erstatningsskov
Arealer uden skovbevoksning / uden særligt skovlovsmæssigt potentiale	110 %
Arealer i omdrift med almindelig skovbevoksning	150 %
Bynær skov og arealer med særlig høj rekreativ eller biologisk værdi, herunder skovbryn	200 %
Strækningsanlæg (udgangspunkt)	200 %

I særlige tilfælde kan der anvendes lavere procentsatser. Der fastsættes **ikke** vilkår om erstatningsskov, hvis det berørte areal er 0,5 ha eller mindre (0,1 ha for bynære områder og strækningsanlæg), eller hvis det findes åbenlyst urimeligt at stille kravet, jf. bekendtgørelsens § 2. Erstatningsskov kræves heller ikke, når en kommune får ophævet fredskovspligten på et kommunalt areal, der i kommuneplanen var udlagt til andet formål, før det blev fredskovspligtigt, jf. § 6, stk. 2. Nævnet prøver i klagesager både selve erstatningsskovvilkåret og dets størrelse, herunder om Miljøstyrelsen har henført arealet til den rigtige værdikategori.

LOV

Skovloven § 6, stk. 2

Skovloven § 11, stk. 1

Skovloven § 38

Skovloven § 39, stk. 1

§ 5 Juletræer, pyntegrønt og intensiv drift på fredskov

Selv om fredskovsarealer som hovedregel skal holdes bevokset med højskov, åbner loven for begrænset intensiv drift. Stævningsdrift og skovgræsning må tilsammen omfatte op til 10 % af arealet, og **arealer med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift må udgøre op til 10 %**, jf. § 9. Dertil kan op til 10 % anvendes som åbne naturarealer, jf. § 10, nr. 4. Ønskes juletræer eller pyntegrønt ud over 10 %-grænsen, kræves dispensation efter § 38.

Grænserne fik praktisk betydning i Brahetrolleborg-sagskomplekset, hvor en stor skovejendom ønskede at omlægge løvskov til intensiv produktion af nordmannsgran (juletræer), nobilis (pyntegrønt) og sitkagran. I **BS-211/2018-HJR (Højesteret)** fandt retten, at der for en del af arealet (ca. 8 ha) ikke kunne kræves erstatning for et midlertidigt indgreb, fordi den anmeldte aktivitet forudsatte en dispensation efter § 8, som ikke var givet – omlægningen var altså ikke en ret, ejeren uden videre kunne udnytte. Tilsvarende fremgår af landsrettens behandling i **BS-1819/2017-OLR (Østre Landsret)**, at intensiv juletræs- og pyntegrønproduktion i et Natura 2000-område ikke var en retsbeskyttet forventning. **Betænkning nr. 1267/1994** forudsatte netop, at bæredygtig drift både rummer arealer, der drives meget intensivt (juletræer, pyntegrønt), og arealer, der drives ekstensivt som urørt eller lystskov.

LOV

Skovloven § 8

Skovloven § 9

Skovloven § 10

Skovloven § 38

PRAKSIS

Højesteret · Erstatning for Natura 2000-restriktioner og princippet om tabsbegrænsning ved omprioritering af skovdrift

09.05.2023

Landsretten · Erstatningsudmåling efter skovlovens § 24 for indgreb i Natura 2000-område

26.10.2018

§ 6 Natura 2000, bilag IV-arter og rådighedsindskrænkninger med erstatning

På fredskov i internationale naturbeskyttelsesområder gælder en særlig ordning. Visse aktiviteter (bilag 1-aktiviteter) skal anmeldes til Miljøstyrelsen, der inden 4 uger kan beslutte at foretage en nærmere vurdering med op til 6 måneders midlertidig rådighedsindskrænkning, jf. § 17, stk. 3. Kan der ikke indgås en frivillig aftale, **skal** ministeren pålægge den drift, der er nødvendig for at realisere Natura 2000-skovplanen, jf. § 19. For tab herved ydes erstatning efter § 24, hvor naturbeskyttelseslovens erstatningsregler finder tilsvarende anvendelse.

Højesteret fastlagde de centrale principper i Brahetrolleborg-sagen, **BS-211/2018-HJR** ([Højesteret, 9. maj 2023](#); også registreret som [sag 211/2018](#)):

- Erstatning efter § 24, stk. 1 er som udgangspunkt en **engangserstatning for nedgangen i ejendommens handelsværdi**.
- Ejerens mulighed for at **omprioritere** driften – flytte den planlagte juletræs- og pyntegrøntsproduktion til andre, ikke-restriktionsbelagte arealer – skal indgå som et **tabsbegrænsningshensyn** ved erstatningsfastsættelsen.

Domstolene tilsidesatte ikke Taksationskommissionens samlede skøn (ca. 7 mio. kr. for de varige restriktioner), og forhøjede kun erstatningen for det midlertidige indgreb til 653.710 kr. Sagen viser samtidig klagekæden: Natur- og Miljøklagenævnet forhøjede gentagne gange Naturstyrelsens erstatning, hvorefter sagen gik videre til Taksationskommissionen og domstolene, jf. forløbet beskrevet i **BS-1819/2017-OLR** ([Østre Landsret](#)). Det specifikke samspil med bilag IV-arter og § 3-natur hører under [naturbeskyttelse](#).

LOV

[Skovloven § 17, stk. 3](#)[Skovloven § 19](#)[Skovloven § 24, stk. 1](#)

PRAKSIS

Højesteret · Erstatning for Natura 2000-restriktioner og princippet om tabsbegrænsning ved omprioritering af skovdrift

09.05.2023

Landsretten · Erstatningsudmåling efter skovlovens § 24 for indgreb i Natura 2000-område

26.10.2018

§ 7 Lovliggørelse af ulovligt ryddede eller bebyggede fredskovsarealer og strafansvar

Miljøstyrelsen **skal** drage omsorg for, at ulovlige forhold lovliggøres, medmindre forholdet er af ganske underordnet betydning, jf. § 51, stk. 1. Der kan gives påbud om lovliggørelse med frist, jf. § 51, stk. 2, og ved overtrædelse af driftsreglerne i §§ 8-10 kan styrelsen tillige give påbud om, **hvordan arbejdet skal udføres – herunder hvilke træarter og dyrkningsmetoder der skal anvendes** – ved f.eks. genplantning efter en ulovlig rydning, jf. § 51, stk. 3. Påbud kan tinglyses for ejerens regning.

Overtrædelse af bl.a. drifts- og bebyggelsesreglerne (§§ 8-10, § 11, stk. 1) og tilsidesættelse af vilkår knyttet til afgørelser efter § 6 og § 38 straffes med **bøde**, jf. § 65, stk. 1. Straffen kan stige til **fængsel indtil 1 år**, hvis overtrædelsen er forsætlig eller groft uagtsom og der er voldt skade på lovens beskyttelsesinteresser eller opnået/tilsigtet en økonomisk fordel, jf. § 65, stk. 2. Ved bødeudmålingen skal der tages særligt hensyn til en opnået eller tilsigtet økonomisk gevinst, og selskaber kan ifalde strafansvar efter § 66. Den almene udfordring med at håndhæve bygge- og miljølovgivningen – herunder at lovliggørelse ofte gennemtvinges via straffesag med tvangsbøder – er beskrevet i [Betænkning nr. 981/1983 om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen](#). Selve strafansvaret for skovovertrædelser som hovedemne behandles under [miljøesager-strafferet](#). Søgsmål til prøvelse af en afgørelse skal anlægges inden **6 måneder**, jf. § 64.

LOV

Skovloven § 51

Skovloven § 64

Skovloven § 65

Skovloven § 66

§ 8 Klagebehandling ved Miljø- og Fødevareklagenævnet – adgang, frister og opsættende virkning

Miljøstyrelsens afgørelser om frivillig fredskovspålæggelse (§ 4), ophævelse (§ 6), Natura 2000-vurdering og -pålæg (§ 17, stk. 3, §§ 19-21), dispensation (§ 38), vilkår (§ 39) og lovliggørelsespåbud (§ 51, stk. 2 og 3) kan påklages til **Miljø- og Fødevareklagenævnet**, der behandler skovlovssagerne i nævnets **læge afdeling**, jf. § 60, stk. 1.

Klageberettigede er adressaten og enhver med en individuel, væsentlig interesse i sagen, jf. § 62, stk. 1. For de fleste afgørelser om fredskov (§ 4, § 6, § 17, stk. 3, §§ 19-21 og § 38, jf. § 11, stk. 1, samt vilkår efter § 39) kan **landsdækkende natur- og miljøorganisationer** (f.eks. Danmarks Naturfredningsforening), rekreative organisationer og berørte lokale foreninger også klage, jf. § 62, stk. 2; nævnet kan kræve klageberettigelsen dokumenteret. Lovliggørelsespåbud efter § 51 er derimod ikke omfattet af organisationernes klageadgang.

De processuelle rammer fremgår af § 63:

- **Klagefristen er 4 uger** fra afgørelsen er meddelt, og klagen indgives skriftligt via digital selvbetjening til Miljøstyrelsen, der – hvis den fastholder afgørelsen – videresender klagen til nævnet, som udgangspunkt inden 3 uger, med en udtalelse.
- En afgørelse efter § 6 eller § 38 **må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet**, jf. § 63, stk. 7.
- Klage over afgørelser om ophævelse (§ 6) og dispensation (§ 38) har **opsættende virkning**, indtil nævnet har truffet afgørelse eller bestemmer andet, jf. § 63, stk. 8. Det samme gælder påbud efter §§ 19-21 og § 51 om at *iværksætte* foranstaltninger (stk. 9), mens påbud om at *ophøre med eller undlade* foranstaltninger ikke har opsættende virkning (stk. 10).

Der betales et klagegebyr efter reglerne i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, som tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvis medhold, eller hvis klagen afvises. Nævnsafgørelserne kan derefter indbringes for domstolene inden for søgsmålsfristen på 6 måneder, jf. § 64 – den vej, sagerne i **BS-1819/2017-OLR (Østre Landsret)** og **BS-211/2018-HJR (Højesteret)** tog efter behandlingen i Natur- og Miljøklagenævnet og Taksationskommissionen.

LOV

Skovloven § 60, stk. 1

Skovloven § 62

Skovloven § 63

Skovloven § 64

PRAKSIS

Højesteret · Erstatning for Natura 2000-restriktioner og princippet om tabsbegrænsning ved omprioritering af skovdrift

09.05.2023

Landsretten · Erstatningsudmåling efter skovlovens § 24 for indgreb i Natura 2000-område

26.10.2018

§ 9 Energiparker – kommende lempelse af fredskovsbeskyttelsen

Med **lov nr. 614 af 11. juni 2024 om statsligt udpegede energiparker** er der vedtaget to nye bestemmelser, der modificerer den restriktive linje for arealer udpeget som energiparker. Efter et nyt **§ 6, stk. 4** kan miljøministeren (Miljøstyrelsen) ophæve fredskovspligten til etablering af vindmøller, solcelleanlæg eller tilknyttede anlæg, når

det er nødvendigt for at realisere energiparken, og efter et nyt **§ 38, stk. 3** kan der tilsvarende dispenseres fra **§ 11, stk. 1**.

Forarbejderne fastslår, at der i disse afgørelser skal lægges **særlig stor vægt** på den samfundsmæssige interesse i at realisere energiparken og fremme den grønne omstilling – en vægtning, der adskiller sig fra den almindelige restriktive afvejning. Det forudsættes dog fortsat, at ophævelse/dispensation ikke må stride mod Danmarks EU-retlige forpligtelser efter habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet, og at sondringen mellem dispensation (mindre/midlertidige indgreb) og ophævelse (varig ændret anvendelse) bevares.

På tidspunktet for denne oversigt er begge bestemmelser registreret som vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer med ukendt ikrafttrædelsestidspunkt. Den hidtidige praksis for VE-anlæg i fredskov – illustreret ved vindmøllesagen fra Mors, **NMK-61-00011** – er derfor fortsat retningsgivende uden for de udpegede energiparker: dispensation gives kun, hvis anlægget ikke kan placeres uden for fredskov, og de samfundsmæssige hensyn vejer tungere end bevaringshensynet. Skovrejsningstilskud og ELFUL behandles særskilt under [landbrugsstoette-landdistrikt](#).

LOV

[Skovloven § 6, stk. 4](#)[Skovloven § 11, stk. 1](#)[Skovloven § 38, stk. 3](#)

§ 10 Sammenfatning: en restriktiv linje under domstolskontrol

Fredskovsretten hviler på et klart udgangspunkt: fredskoven skal bevares, og enhver fravigelse er en undtagelse, der kræver positiv begrundelse. Miljøstyrelsen og Miljø- og Fødevareklagenævnet stiller derfor to grundkrav – at projektet ikke kan placeres uden for fredskov, og at vægtigere samfundshensyn taler for, at fredskoven viger – og afviser navnlig frigørelse af enklaver inde i skoven. Midlertidige og mindre indgreb håndteres som dispensation efter § 11 med retableringsvilkår; varig ændret anvendelse kræver ophævelse efter § 6, normalt mod erstatningsskov på 110-200 %.

Nævnets linje er videreført fra Naturklagenævnet og Natur- og Miljøklagenævnet og bekræftet af domstolene: Højesteret har i **BS-211/2018-HJR** ([dom af 9. maj 2023](#)) fastslået, at erstatning for Natura 2000-restriktioner opgøres som nedgang i handelsværdien med fradrag for tabsbegrænsning gennem omprioritering, og landsretten har i **BS-1819/2017-OLR** ([dom af 26. oktober 2018](#)) afvist en retsbeskyttet forventning om at omlægge løvskov til intensiv juletræsdrift i et beskyttet område. Ekspropriationssagerne **BS-18076/2021-HJR** ([Højesteret](#)) og **BS-35322/2019-OLR** ([Østre Landsret](#)) understreger, at fredskovsbeskyttelsen er et hensyn, der lovligt kan veje tungere end inddragelse af privat jord. Den eneste markante lempelse på vej er energiparkerne, hvor lovgiver med lov nr. 614/2024 har anvist en særlig vægt på den grønne omstilling.

Metodisk bemærkes, at Miljø- og Fødevareklagenævnets omfattende kendelseskorporus om fredskov i denne oversigt er gengivet på grundlag af forarbejdernes udtrykkelige beskrivelse af nævnets faste praksis, vejledningsmaterialets gengivelse af konkrete nævnsafgørelser (NMK-61-00011) og den efterfølgende domstolsprøvelse; de citerede domme udgør den autoritative ramme om nævnets linje.

LOV

[Skovloven § 6](#)[Skovloven § 24, stk. 1](#)[Skovloven § 38](#)[Skovloven § 39, stk. 1](#)

PRAKSIS

Højesteret · Erstatning for Natura 2000-restriktioner og princippet om tabsbegrænsning ved omprioritering af skovdrift

09.05.2023

Landsretten · Østre Landsret fastslår lovligheden af midlertidig ekspropriation til Ring 3 Letbane trods efterfølgende ændret arealbehov

12.04.2021

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Skovloven § 1		Skovloven § 6	
Skovloven § 11	stk. 1	Skovloven § 38	
Skovloven § 39	stk. 1	Skovloven § 60	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

4 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

09.05.2023	Erstatning for Natura 2000-restriktioner og princippet om tabsbegrænsning ved omprioritering af skovdrift	211-2018
26.09.2022	Højesterets dom om gyldigheden af ekspropriation til Hovedstadens Letbane	bs-18076-2021-hjr

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

2

12.04.2021	Østre Landsret fastslår lovligheden af midlertidig ekspropriation til Ring 3 Letbane trods efterfølgende ændret arealbehov	1996-2381
26.10.2018	Erstatningsudmåling efter skovlovens § 24 for indgreb i Natura 2000-område	2888-3423

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Strategi for bæredygtig skovdrift

1994 · Miljøministeriet

Betænkning om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen

1983 · Miljøministeriet